

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ КАФЕДРИ СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА І МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН: 1974-2014 рр.

Підготовку фахівців за спеціальністю «Міжнародні економічні відносини» в Київському державному університеті імені Тараса Шевченка розпочато в **1972** році, коли на факультеті міжнародних відносин та міжнародного права було відкрито спеціальність «Міжнародні економічні відносини». Вже тоді її стали опановувати понад **50** студентів, серед яких 40 іноземців з вісімнадцяти країн Азії, Африки, Латинської Америки та Європи.

Із відкриттям нової спеціальності перед факультетом постав ряд організаційних та навчально-методичних проблем, головною з яких була проблема професорсько-викладацьких кадрів, оскільки міжнародні економічні відносини залишалися лише факультативною дисципліною на економічному факультеті університету та предметом наукових інтересів окремих науковців Інституту економіки АН України. Відтепер перед факультетом було поставлено завдання розпочати повноцінну підготовку фахівців з міжнародних економічних відносин, для чого необхідно було впродовж короткого часу залучити висококваліфікованих викладачів для читання спеціальних дисциплін із зовнішньоекономічної проблематики.

На першому курсі студенти вивчали предмети переважно загальноекономічного профілю, які практично забезпечували викладачі з економічного факультету. Студенти опановували вищу математику, поглиблений курс політичної економії, інші спеціальні предмети. Однак було зрозуміло, що в недалекому майбутньому необхідність розширення діапазону спеціалізованих предметів загострить проблему професорсько-викладацького складу. Усвідомлюючи це, керівництво факультету однозначно взяло курс на створення спеціалізованої кафедри міжнародних економічних відносин.

У **1974** році кафедра була сформована у складі 5 науково-педагогічних працівників: проф., д.е.н. В. С. Будкін, доц., к.е.н. О. К. Єременко, доц., к.е.н. В. І. Лукашенко, ст. викл., к.е.н. Г. М. Биков та ст. викл., к.е.н. В. В. Бугас. Очолив кафедру проф., д.е.н. В. С. Будкін (1974-1975рр.). У наступні роки кафедру очолювали: доц. О. К. Єременко (1975-1981рр.), проф. Г. Н. Климко (1981-1983рр.), доц. В. В. Волошин (1983-1989 рр.), проф. А. С. Філіпенко (1989-2008рр.). З 2008 р. кафедру очолює д.е.н., проф. О. І. Шнирков.

Турботами першого завідувача кафедри міжнародних економічних відносин проф. В.С. Будкіна до роботи на кафедрі були залучені не лише кращі викладачі з економічного факультету університету і науковці Інституту економіки АН України, а й працівники МЗС України, які мали досвід дипломатичної роботи за кордоном, зокрема в спеціалізованих міжнародних організаціях.

1977 року відбувся перший випуск студентів факультету за спеціальністю «Міжнародні економічні відносини». З-поміж 61 випускників – 19 радянських громадян і 42 іноземці.

У другій половині 70-х років викладачі кафедри з метою підвищення ефективності занять стали активно застосовувати технічні засоби навчання. Тоді ж на кафедрі було розроблено тему «Вдосконалення методів викладання

економічних дисциплін у процесі підготовки економістів-міжнародників», а разом із тим запроваджено програми спеціальних курсів – «Економіка арабських країн», «Економіка африканських країн», «Економіка країн Латинської Америки», «Економіка США» та ін.

У **1977-1980** роках відділення міжнародних економічних відносин закінчило 184 випускники, з яких – 87 громадян СРСР і 97 іноземців.

Процес перебудови в СРСР, який розпочався у другій половині 80-х років, сприяв активному розвитку міжнародних контактів у різних сферах. Постала нагальна потреба у фахівцях, які б мали спеціальну підготовку з питань міжнародних економічних відносин, міжнародного бізнесу. У зв'язку з цим кафедра в **1988** році ініціювала створення школи міжнародного бізнесу «БІЗНЕКС», співзасновником якої став Промінвестбанк України. Головною метою створення такої школи визначили підготовку і підвищення кваліфікації спеціалістів із питань зовнішньоекономічної діяльності для банків, великих промислових підприємств та форм малого бізнесу.

Викладачі кафедри С.М. Березовенко, В.В. Волошин, Д.П. Расшивалов, О.І. Ступницький, О.І. Шнирков розробили для новоствореної школи десять спеціальних програм, зокрема, з питань зовнішньоекономічної діяльності, міжнародних розрахунків, валютних операцій. З метою розширення діяльності школи, підвищення ефективності її роботи було створено її філію в Ялті, організовано семінари за кордоном – у Федеративній Республіці Німеччині, Бельгії, Греції, на Кіпрі. Це була перша школа подібного гатунку в Україні та друга у СРСР.

Сьогодні на кафедрі «Світового господарства і міжнародних економічних відносин» працює **18** викладачів: 6 докторів економічних наук, професорів; 1 доктор економічних наук, доцент; 9 кандидатів економічних наук, доцентів; 2 кандидати економічних наук, асистенти; 1 кандидат економічних наук, науковий співробітник; 2 кандидати економічних наук, молодші наукові співробітники; 5 аспіратів та 8 здобувачів: завідувач кафедри проф. Шнирков О. І., проф. Філіпенко А. С., проф. Румянцев А. П., проф. Луцишин З. О., проф. Заблоцька Р. О., проф. Гребельник О. П., доц. Мазуренко В. І., доц. Поліщук Л. С., доц. Негода А. В., доц. Копистира А. М., доц. Резнікова Н. В., доц. Чугаєв О. А., доц. Батрименко В. В., доц. Русак Д. М., доц. Стаканов Р. Д., доц. Відякіна М. М., ас. Нанавов А. С., ас. Шворак Л. О., н.с. Рилач Н. М., м.н.с. Хмара М. П., м.н.с. Михайлов Р.В.

На кафедрі у різні роки викладали: професори Бураковський І. В., Вергун В.А., Дудченко М. А., Климко Г. Н., Рогач О. І., Сікора В. Д., Сніжко О. В., доценти Березовенко С. М., Биков Г. М., Бугас В. В., Бузінар Б. А., Бутенко О. В., Годун С. Д., Карпинський І. Ф., Красильчук В. Я., Кушерець Д. В., Примаченко І. В, Максименцев М. Г., Мазуренко В. П., Расшивалов Д. П., Речмедін А. І., Решетняк М. П., Ростов Є. Ф., Рубцова М. Ю., Ступницький О. І., Тищенко А. М., Троненко В. І., Філоненко А. М., Фіногін С. І., Швець В. Г., асистенти Лашко В. В., Ліневич О. І., Лясота О. І., Усманов І. Х.

У своїй навчальній, науковій та виховній діяльності кафедра постійно спиралася на повну підтримку та ефективне сприяння керівництва факультету та Інституту: деканів Цветкова Г.М., Єременка О.К., Забігайла К.С., Буткевича В.Г., Філіпенка А.С., директорів Пащука В.В., Губерського Л.В., Копійки В.В.

На базі кафедри міжнародних економічних відносин було створено кафедри управління зовнішньоекономічною діяльністю (1990р.) та міжнародних фінансів (1999р.).

Навчальний процес за програмами кафедри також забезпечують викладачі кафедр відділення та інших кафедр Інституту міжнародних відносин: міжнародного бізнесу, міжнародних відносин і зовнішньої політики, міжнародних організацій і дипломатичної служби, країнознавства, міжнародного права, порівняльного та європейського права, міжнародного приватного та митного права, міжнародної інформації, міжнародних медіакомунікацій та комунікативних технологій, іноземних мов. Крім того, до читання лекційних курсів, проведення семінарських чи практичних занять, майстер-класів запрошуються працівники Міністерства закордонних справ, інших міністерств та відомств України, співробітники Національної академії наук України, міжнародних організацій, українських та закордонних бізнес-структур, зарубіжні викладачі провідних навчальних закладів інших країн тощо.

Підготовка фахівців на відділенні здійснюється за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста і магістра за такими спеціалізаціями та магістерськими програмами:

- Міжнародна комерція;
- Міжнародна економічна політика;
- Міжнародні фінанси;
- Світова економічна кон'юнктура;
- Економіка європейської інтеграції (Economy of the European Integration);
- Міжнародне підприємництво (International entrepreneurship);
- Економічні дослідження СНД (CIS Economic Studies).

Навчальний план бакалаврської програми напряму включає цикли соціально-гуманітарної підготовки, фундаментальної підготовки, професійної та практичної підготовки. За останні роки у бакалаврські плани було внесено нові навчальні курси, зокрема: Математика міжнародних фінансів; Економіко-математичне моделювання світогосподарських процесів; Конкурентна політика ЄС; Інституції міжнародної економічної політики; Методологія міжнародних кон'юнктурних досліджень; Міжнародна логістика та ін.

У навчальних планах магістерських програм кафедра забезпечує викладання класичних та нових навчальних курсів: Глобальні проблеми світового господарства і міжнародних економічних відносин; Міжнародна макроекономіка; Методологія та організація наукових досліджень в галузі міжнародних економічних відносин; Міжнародний інвестиційний менеджмент; Економічні ризики у міжнародних транзакціях; Механізми функціонування СОТ; Міжнародне економічне право; Транснаціоналізація світової економіки; Міжнародні фінансові ринки; Кількісні методи аналізу міжнародних економічних відносин; Інтелектуальна власність у світовому господарстві; Практикум з перекладу; Зовнішньоторговельна політика України; Міжнародне інвестиційне право; Валютно-фінансова та кредитна політика України; Міжнародна економічна безпека; Зовнішньоекономічна політика зарубіжних країн; Міжнародний податковий менеджмент; Міжнародні банківські операції; Україна на міжнародному ринку послуг; Кон'юнктура на міжнародному ринку

послуг; Конкуренція на світових товарних ринках; Митне регулювання міжнародної торгівлі; Нетарифне регулювання міжнародної торгівлі; Міжнародна інтеграційна політика; Валютна інтеграція в ЄС; Єдина сільськогосподарська політика ЄС; Спільна комерційна політика ЄС; Теорія і практика валютного курсу; Світовий ринок деривативів.

Кафедра одна з перших в Університеті запровадила англомовні магістерські програми. Англомовна магістерська програма «EconomyoftheEuropeanIntegration» («Економіка європейської інтеграції») (з 2005р.) включає наступні навчальні курси: Фондовий ринок ЄС; Економіка Європейського Союзу; Конкурентна політика ЄС; Розрахунки і платежі в зовнішній торгівлі європейських країн; Фінансові та банківські системи країн Європи.

Магістерська програма «CIS EconomicStudies» («Економічні дослідження СНД») (з 2011 р.) є півторарічною програмою для студентів денної форми навчання з викладанням дисциплін англійською мовою. Наповнення програми включає наступні навчальні курси: Макроекономіка СНД, Методологія наукових досліджень в галузі міжнародних економічних відносин, СНД: Політекономія ринкової трансформації, Інвестиційний процес в регіоні СНД, Економіка інтелектуальної власності в країнах СНД, Торговельна політика в регіоні СНД, Господарське право, Монетарна та валютна політика країн СНД, Інституційний механізм кооперації в регіоні СНД, Зовнішньоекономічна політика України, Бізнес середовища в СНД, Система оподаткування в СНД, Банківська і фінансова система СНД, Економічні ризики ведення бізнесу в СНД, Конкуренція на ринках СНД, Економічне середовище в Україні, Фондовий ринок країн СНД, Страховий бізнес в Україні та СНД.

Англомовна магістерська програма «Internationalentrepreneurship» («Міжнародне підприємництво») (з 2013 р.) є півторарічною програмою для студентів денної форми навчання з викладанням дисциплін англійською мовою. Наповнення програми включає наступні навчальні курси: Методологія наукових досліджень в галузі міжнародних економічних відносин, Конкуренція в міжнародному підприємстві, Кон'юнктурні дослідження бізнес-середовища, Глобальні Інтернет-системи підприємництва, Стратегії і організація міжнародного підприємництва, Правове регулювання міжнародного підприємства, Фінанси міжнародного підприємства, Міжнародний інвестиційний менеджмент, Інтелектуальна власність та інновації в міжнародному підприємстві, Стратегічний менеджмент міжнародних компаній, Європейське бізнес-середовище, Митне забезпечення міжнародної підприємницької діяльності, Розрахунки в міжнародному підприємстві

Після закінчення навчання за англомовними магістерськими програмами іноземні студенти отримують професійну кваліфікацію економіст-міжнародник, а українські студенти – кваліфікацію економіст-міжнародник та перекладач з англійської мови.

Студенти відділення отримують фундаментальну підготовку з історії, теорії та практики міжнародних економічних відносин, міжнародних валютно-кредитних відносин, світової економіки. Головною метою підготовки фахівців у галузі міжнародних економічних відносин є отримання студентами фундаментальних знань з теорії та практики розвитку світового господарства,

міжнародної торгівлі товарами та послугами, міжнародного руху капіталів, робочої сили та інтелектуальної власності, міжнародних фінансів.

Випускники, які здобудуть повну вищу освіту за програмами «магістр» або «спеціаліст», отримують кваліфікацію «економіст-міжнародник, перекладач з іноземної мови». Функціональні обов'язки таких фахівців полягають передусім у пошуку і обробці економічної інформації міжнародного характеру, практичної діяльності у сфері міжнародного руху товарів, послуг, капіталу, робочої сили та інтелектуальної власності.

Базами студентських практик є Міністерство закордонних справ України (територіальні департаменти), Міністерство фінансів України, Міністерство економічного розвитку і торгівлі України (департамент економіки, оборони та безпеки, департамент державної політики у сфері зовнішньої політики, департамент державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, департамент торговельно-економічних відносин з країнами СНД та Російською Федерацією, департамент двостороннього торговельно-економічного співробітництва, департамент співробітництва з Європейським Союзом, департамент торговельних переговорів та співробітництва з СОТ), Верховна Рада України, Київський національний університет імені Тараса Шевченка (Інститут міжнародних відносин), Національна Академія наук України, міжнародні організації, національні та зарубіжні бізнес-структури.

У **1977-2014 рр.** відповідну спеціальність на кафедрі отримало більше 2700 тисяч студентів із 46 країн світу, серед яких – державні діячі, науковці, підприємці. Зокрема, випускниками кафедри є Президент України Порошенко П. О., Генеральний секретар постійного секретаріату Організації Чорноморського Економічного Співробітництва Чечелашвілі В. К., Міністр економіки України Терьохін С. А., Міністр фінансів Азербайджану Шарифов Самір Рауфоглу, Голова правління НАК «Нафтогаз України» Коболев А. В., Народні депутати України Горбаль В. М., Капустін В. В., Полунєєв Ю. В., заступник Голови правління Національного Банку України Яременко С. О., заступник міністра фінансів України Соболев Б. В., Голова Кіровоградської обласної державної адміністрації Ніколаєнко А. І., Посли України Гуменний І. В., Рибак О. М., Лакомов В. І., член – кор. НАНУ Сіденко В. Р., доктори наук, професори: Евангелос Сискос, Бураковський І. В., Заблоцька Р. О., Кузнецов О. В., Мазуренко В. І., Пузанов І. І., Шнирков О. І.

Формуванню наукових шкіл сприяє діяльність з **1990 р.** Спеціалізованої вченої ради по захисту докторських і кандидатських дисертацій зі спеціальності «Світове господарство і міжнародні економічні відносини», на якій вчений ступінь кандидата і доктора наук отримали не лише представники України, а й громадяни практично з усіх континентів світу. У період **1990-2014 рр.** на Раді захищено **25** докторські та більше **220** кандидатських дисертацій вітчизняними та іноземними здобувачами з 24 країн світу. До складу Спеціалізованої вченої Ради входять найавторитетніші фахівці провідних університетів України. З моменту створення Ради її очолює Заслужений діяч науки і техніки України проф., д.е.н. Філіпенко А. С.

За роки роботи кафедри склалися напрями наукових досліджень: «Європейський Союз у глобальному економічному середовищі», керівник проф. О. І. Шнирков; «Розвиток глобальних економічних проблем сучасності»,

керівник проф. А. С. Філіпенко; «Тенденції формування світового ринку послуг», керівник проф. Р. О. Заблоцька; «Формування світової економічної кон'юнктури», керівник проф. З. О. Луцишин; «Міжнародні стандарти ведення бухгалтерського обліку», керівник д.е.н. В. І. Мазуренко.

Лише за останні роки науковцями кафедри видано понад **100** монографічних праць, серед яких: Шнирков О. І. Конкурентна політика Європейського Союзу. – К., 2003; Шнирков О. І. Торговельна політика Європейського Союзу. – К., 2005; Шнирков О. І. Європейський Союз у глобальному інноваційному просторі. – К., 2008.; Філіпенко А. С. Цивілізаційні виміри економічного розвитку. – К., 2002; Філіпенко А. С. Міжнародні економічні відносини: історія. – К., 2006; Філіпенко А. С. Глобальні форми економічного розвитку. - К., 2007; Міжнародні економічні відносини: теорія. – К., 2008.; Луцишин З. О. Трансформація світової фінансової системи в умовах глобалізації. – К., 2002; Заблоцька Р. О. Система інституційного регулювання світового ринку послуг – К., 2008; Мазуренко В. І. Світові фінансові кризи та національна економічна безпека: теорія і методологія. – К., 2007; Мазуренко В. І. Світова фінансова криза 2007-2010 рр.: глобальний та національний виміри. – К., 2009., Зони вільної торгівлі на початку XXI століття: монографія / О. І. Шнирков, А. С. Філіпенко, А. П. Румянцев та ін.; за ред. О. І. Шниркова, В. І. Муравйова. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2013., Міжнародні економічні відносини: практикум / О. І. Шниркова, З. О. Заблоцька, З. О. Луцишин, В. І. Мазуренко та ін.; за ред. О. І. Шниркова. – Черкаси: видавець Ю. А. Чабаненко, 2013.

Вперше за історію існування ВПЦ «Київський університет» видавництвом було надруковано англomовну монографію *Post-crisis Global Economy: Restoration of Equilibrium: Monograph.* / A. Andreeva, O. Anisimova, Yu. Bilenko and others. / Edited by O. Shnyrkov and A. Filipenko. – К.: Publishing center «Kiev University», 2013, яку було підготовлено колективом кафедри.

Викладачі кафедри щорічно публікують більше **100** наукових статей, у тому числі в зарубіжних виданнях, більше **40** підручників, посібників, навчальних та навчально-методичних праць.

Кафедра тісно співпрацює з державними та академічними установами України – Національною академією державного управління при Президенті України, Кабінетом Міністрів України, Харківським національним університетом ім. В.Н. Каразіна, Донецьким національним університетом, Інститутом світового господарства і міжнародних відносин НАНУ, Одеським національним університетом ім. І.І. Мечникова, Луганським державним університетом ім. Тараса Шевченка, Тернопільським національним економічним університетом, Запорізьким національним технічним університетом, Луцьким національним університетом ім. Лесі Українки, Львівським національним університетом ім. І. Франка.

Кафедра також підтримує міжнародні наукові зв'язки з Інститутом міжнародних відносин Університету Миколая Коперника (м. Торунь, Польща), Московським державним інститутом міжнародних відносин (Університет) (Москва, Росія); Азербайджанським державним економічним університетом (Азербайджан), Римським університетом «Тор Вергата» (Італія), із

спорідненими кафедрами університетів Бельгії, Болгарії, Великобританії, Німеччини, Польщі, США, Франції та інших країн світу, а також з міжнародними організаціями - Європейською Комісією, Світовим банком, ЮНЕСКО, Міжнародним валютним фондом.

Вищі навчальні заклади, академічні установи, державні структури та міжнародні інституції є основними центрами підвищення кваліфікації викладацького складу кафедри. Таке стажування відбувається на постійній основі як в Україні, так і в зарубіжних країнах. Результатом проходження наукового стажування є нові навчальні курси, наукові статті, підручники та монографії.

Кафедра бере активну участь в міжнародних програмах, що діють за підтримки ЮНЕСКО, НАТО, СОТ, ЄС, Представництва ООН в Україні, співпрацює з Фондами Аденауера, Карнегі, Фулбрайта, Бертельсмана, Еберта, Рози Люксембург, «Відродження», «Євразія». Лише за останні 15 років викладачі кафедри співпрацювали, зокрема, у наступних багатосторонніх довгострокових масштабних проектах:

- Проект програми INTAS «Інфраструктурна політика стабільного росту в Росії, Білорусії та Україні» (1997 – 1998 рр.);
- Проект програм TEMPUS «Підготовка спеціалістів в галузі європейських досліджень» - разом з Вільним університетом м. Брюссель (Бельгія), Інститутом політичних досліджень університету м. Монстер (ФРН) та Університетом м. Халл (Великобританія) (1998-2001 рр.);
- Проект програми TEMPUS «Створення Національного Інноваційного Центру з міжнародних освітніх програм «ІНКОС» – разом з Міністерством освіти і науки України, Університетом м. Аахен (ФРН) та Кінгз Коледжем (Велика Британія) (1999-2001 рр.);
- Проект програми TEMPUS «Міжнародні фінанси в університетах України» – разом з Університетом м. Ліверпуль (Великобританія), Вищою школою Лесіус (Бельгія), Технологічним інститутом Західної Македонії (Греція), Запорізьким державним технічним університетом (Україна) (2001-2004 рр.);
- Проект програми TEMPUS «Європейське право в університетах України» – разом зі Львівським національним університетом ім. І. Франка, Університетом м. Інсбрук (Австрія), Кільським університетом, Університетом м. Регенсбург (ФРН), Університетом м. Лунд (Швеція) та Кінгз Коледжем (Велика Британія) (2001-2004 рр.);
- Проект програми TACIS «Правничі студії в Україні: Київ та окремі регіони» – разом з компанією «QualityandReliability» (Греція), Фондацією Європейських студій (Польща), Університетом Париж-І (Пантеон-Сорбонна, Франція), Московським державним інститутом міжнародних відносин (Університетом «МДІМВ») (Росія) (2002-2005 рр.);
- Проект програми «Філіп Морріс Україна» – підтримка навчальної та науково-дослідної діяльності Інституту (2004-2007 рр.);
- Проект програми TEMPUS «Засоби забезпечення якості управління інтернаціоналізацією» разом з університетами: імені Карла

фон Осецького (Німеччина), Радбод, Наймеген (Нідерланди), Аліканте (Іспанія), Торунським університетом імені Миколая Коперніка (Польща), Білоруським державним університетом (Білорусь), Волгоградським університетом (Росія), Белгородським університетом (Росія), Запорізьким національним університетом (Україна), Єреванським державним університетом (Вірменія), Єреванською державною академією образотворчого мистецтва (Вірменія), Славістичним університетом (Азербайджан) (2009-2012 рр.);

- Проект програми «Вплив зони вільної торгівлі України з ЄС» разом з Oxfordeconomics (Великобританія) (2012 р.);

- Проект за програмою Жана Моне – формування кафедри Жана Моне на базі кафедри, розробка курсів з тематики європейської економічної інтеграції, проведення методичної конференції для викладачів інших ВНЗ України, видання навчально-методичних матеріалів (2013- 2016 рр.);

У січні 2001 р. у складі кафедри створено науково-дослідну частину. У 2011 – 2015 рр. вона працює над науковою темою «Україна у міжнародних інтеграційних процесах»/ науковий керівник –доктор політичних наук, професор В.В.Копійка/, яка є складовою Комплексної наукової програми Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Науково-дослідна частина досліджує підтему «Стратегія інтеграції України у світову економіку» /науковий керівник – д.е.н., професор О.І. Шнирков/.У рамках даного напрямку співробітниками науково-дослідної частини розроблено і узагальнено наукові матеріали для інтенсифікації інтеграційної стратегії входження України в європейський економічний простір, зокрема щодо формування зони вільної торгівлі між Україною та ЄС.

Кафедра та науково-дослідна частина регулярно проводять міжнародні наукові конференції та круглі столи. Зокрема, у 2010-2014 рр. основні наукові результати досліджень було оприлюднено на міжнародних конференціях: «Участь України в зонах вільної торгівлі: стан, проблеми, перспективи»; «Ефективність міжнародних інтеграційних процесів»; «Кластерні утворення в ЄС: досвід для України»; «Інноваційний розвиток як складова інтеграційних процесів»; «Економічні пріоритети в Угоді про асоціацію між Україною та ЄС» та ін.

Пріоритетними напрямками розвитку кафедри у цьому десятилітті є подальше наближення змісту навчального процесу до європейських стандартів, розширення практики розвитку магістерських програм іноземними мовами, поглиблення наукових досліджень з актуальних проблем розвитку світового господарства та міжнародних економічних відносин, більш ефективно використання ефекту синергії від співробітництва з українськими та зарубіжними партнерами в навчальних та наукових сферах.